

Vabariigi Valitsuse 20. juuni 2011. a määruse nr 85 „Eesti keelenõukogu põhimäärus” muutmise eelnõu seletuskiri

Sissejuhatus

Eelnõu kohaselt tehakse muudatused Eesti keelenõukogu (edaspidi *EKN*) põhimääruses. Peamiselt on tegemist tehniliste muudatustega, mis esiteks võimaldavad EKNil oma tööd paindlikumalt ja kiiremini korraldada, teiseks loovad õigusselgust, tagades määruse kooskõla tegeliku praktikaga, ning kolmandaks vähendavad sisebürokratiat. Sisulistest teemadest täpsustatakse näiteks EKNi tegevusvaldkondasid ja kehtestatakse tasustamispõhimõtted. Välja jäetakse mitu sisulist ja formaalset kohustust (nt seireraportite koostamine, läbirääkimised, valitsuse teavitamine) ning lihtsustatakse töökorraldust (elektrooniline hääletus, salajase hääletuse formaalsuse kaotamine). EKNi valdkondade loetelu laiendamine võimaldab nõu anda laiemalt. Tasustamise korra täpsustamine ei suurenda inimeste koormust kohustuslikult, vaid kompenseerib panust, sellega kaasnev tõendamiskoormus on proportsionaalne ja vabatahtliku osalemise kontekstis aktsepteeritav. Seetõttu on mõju sisebürokratiat vaates vähendav. Määrus ei ole seotud halduskoormuse suurenemisega, kuna see reguleerib üksnes valitsuse moodustatud EKN töökorraldust. Tegemist on riigisisese komisjoni tegevuse täpsustamisega, mis ei loo haldusväliste isikutele uusi kohustusi ega menetluslikke toiminguid. Seetõttu puudub otsene või kaudne mõju kolmandatele isikutele.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi keelepoliitika osakonna nõunik Helin Kask (helin.kask@hm.ee), sama osakonna juhataja Andero Adamson (andero.adamson@hm.ee) ja õiguspoliitika osakonna õigusnõunik Margit Kiin (margit.kiin@hm.ee). Eelnõu koostamisse on olnud kaasatud EKNi esimees.

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud õiguspoliitika osakonna õigusnõunik Margit Kiin.

Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb 20 punktist.

Eelnõu punktide 1 ja 2 kohaselt lisatakse seni määruse § 2 lõikes 3 loetletud EKN valdkonnad edaspidi §-s 1. Muudatuste järgi loetakse määruse § 1 senine tekst lõikeks 1 ning paragrahvi täiendatakse lõikega 2. Muudatus on vajalik õigusselguse huvides, kuna määruse § 2 reguleerib EKN koosseisu.

Küll aga lisatakse EKN valdkondade hulka mitmekeelsus ühiskonna ja indiviidi tasandil. Muudatus tuleneb vajadusest toetada Eestis ühiskonnas toimuvaid protsesse, mh eestikeelsele õppele üleminekut. Samuti lisatakse sätte lõppu sõnad „muud keelevaldkonna küsimused“. See annab EKNile paindlikkust tegeleda ka teemadega, mida ei ole loetletud määruhes, kuid mis on keelevaldkonnas olulised.

Eelnõu punkti 3 kohaselt muudetakse määruse § 2 lõiget 4, mis reguleerib, mis asutuste esindajad EKNi kuuluvad. Praegune sõnastus on liialt piirav, kuna on sõnastatud kinnise loeteluna. Selleks et tagada EKNis selle vastutusvaldkondade ekspertide esindatus, lisatakse sättesse lause, mille kohaselt on Haridus- ja Teadusministeeriumil (edaspidi *HTM*) kaalutusõigus hinnata keelevaldkondade asutuste ja institutsioonide esindatust ning nimetada vajaduse korral EKNi liikmeid määruse §-s 2 loetlemata asutustest.

Eelnõu punktide 4–9 kohaselt muudetakse määruse § 3, milles on loetletud EKNi ülesanded. Sättest jäetakse välja punkt, mis sätestab, et EKN nõustab Vabariigi Valitsus keelepoliitika arendamisel ja elluviimisel. Punkt jäetakse välja korduse vältimiseks, kuna see on juba sätestatud määruse § 1 lõikes 1.

Punktist 2 jäetakse välja EKNi kohustus koostada seireraporteid, kuna sellised raportid tellib HTM. Ka edaspidi seirab EKN strateegiliste dokumentide täitmist ning esitab vajaduse korral ettepanekuid, kuid seda ei pea vormistama raportiks.

Punkti 4 muutmise põhjus on esiteks keeleline: ebamäärane sõna *alane* asendatakse sõnaga *valdkond*. Teiseks kitsendab praegune sõnastus EKNi võimalusi vaid olemasolevate normide muutmissettepanekuteks. Muudatuse kohaselt on EKNil võimalus teha ka ettepanekuid uute õigusaktide väljatöötamiseks.

Punktist 5 jäetakse välja sõna *keeleteemaliste*. Kuna EKNi vastutusvaldkonnad on loetletud määruse §-s 1, ei ole vaja siin uuringute valdkonda täpsustada.

Punktist 7 jäetakse välja EKNi õigus pidada haridus- ja teadusministri volitusel läbirääkimisi keeleküsimumustes. Muudatuse tulemusel viiakse määrus tegeliku eluga kooskõlla. Seni ei ole EKN selliseid läbirääkimisi pidanud, kuna üldjuhul esindavad HTMi selle ametnikud ja töötajad.

Punkt 8 jäetakse määrusest välja. Enamasti esitab EKN oma ettepanekud haridus- ja teadusministrile ning HTM-ile, kes tagab, et Vabariigi Valitsus oleks oluliste keelevaldkonna teemadega kursis.

Eelnõu punktide 10 ja 17 kohaselt sätestatakse EKNi võimalus teha otsuseid ka elektroonilise hääletamise teel senise § 5 lõike 1 asemel edaspidi § 7 lõikes 6. Tegemist on tehnilise muudatusega, nimelt reguleerib § 5 koosolekute korraldamist, kuid otsustamist on käsitletud §-s 7. Elektroonilise otsuse vastuvõtmiseks vajalik kvoorum ning häälteenamus on sama, mis koosolekul otsuse vastuvõtmiseks vajalik.

Eelnõu punkt 11 on keeleline parandus, mille järgi jäetakse sättest välja teksti osa „vajaduse järgi, kuid“. Sätte mõtte sellest ei muutu, küll aga on lause selgem.

Eelnõu punktiga 12 muudetakse määruse § 6 lõiget 1. Muudatuse kohaselt peab erakorralise koosoleku kokkukutsumisel seda põhjendama. Muudatus on vajalik, tagamaks nõukogu liikmetele vajaliku teabe erakorralise koosoleku kokkukutsumise põhjustest.

Eelnõu punkti 13 kohaselt tunnistatakse määruse § 6 lõige 2 kehtetuks, mis sätestab, et EKNi uue koosseisu esimese koosoleku kutsub kokku haridus- ja teadusminister. Muudatus on vajalik, et tagada EKNi paindlikum ja operatiivsem tegutsemine. Praktikas on selline nõue osutunud piiravaks ka ministri tiheda töögraafiku tõttu. Paragrahv 4 lg 1 sätestab, et nõukogu tööd juhib esimees, kes kinnitatakse Vabariigi Valitsuse otsusega. Seega saab esimese koosoleku kokku kutsuda ka esimees.

Eelnõu punktiga 14 lühendatakse aega, mille jooksul tuleb EKNi liikmetele edastada koosoleku materjalid. Varasema kümne päeva asemel on see edaspidi viis tööpäeva. Selline praktika kehtib ka praegu ning see ei ole piiravaks osutunud.

Eelnõu punkti 15 kohaselt tunnistatakse kehtetuks määruse § 7 lõige 3. Nõue on liiga piirav. Enamiku sarnaste komisjonide puhul võetakse otsused vastu lihthäälte enamusega.

Eelnõu punkti 16 kohaselt jäetakse määruse § 7 lõikest 5 välja salajast hääletust puudutav. Seni ei ole EKNis salajasi hääletusi korraldatud ning puuduvad ka sellised ülesanded, mis taolist hääletusvormi nõuaks. Selguse ja läbipaistvuse huvides on kavas ka edaspidi korraldada vaid avalikke hääletusi.

Eelnõu punkti 18 järgi jäetakse määruse § 9 lõikest 3 välja viide määruse § 7 lõikele 3, kuna see tunnistatakse eelnõu kohaselt kehtetuks.

Eelnõu punkti 19 kohaselt reguleeritakse täpsemini nõukogu tegevuse rahastamist. Määruse § 11 täiendatakse lõigetega 2–4, mis sätestavad, kellele ja kuidas makstakse EKNi töös osalemise eest tasu. Näiteks ei ole määruse kohaselt võimalik maksta tasu nendele EKNi liikmetele, kes töötavad avalikus teenistuses. Sarnane põhimõte kehtib enamikus sarnastes nõukogudes.

Lisatavas lõikes 5 loetletakse selguse ja läbipaistvuse huvides kriteeriumid, mida tasu määramisel arvestatakse. Näiteks võetakse arvesse tööülesannete mahtu ja keerukust, aga ka osalemist koosolekutel ja töögruppides.

Eelnõu § 20 kohaselt tunnistatakse kehtetuks määruse § 12, mis käsitleb määruse jõustumist. Säte tunnistatakse kehtetuks, kuna see ei ole enam ajakohane.

Määruse mõjud

Eelnõu määrusena jõustumise mõju on väike, kuna valdavalt on tegemist tehniliste õigusselgust loovate muudatustega. Ka mõju sihtrühmale on väike, kuna määrus viiakse kooskõlla sellega, kuidas EKN juba praegu tegutseb.

Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud
Eelnõu määrusena rakendamisega lisakulusid ja -tulusid ei kaasne.

Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub määrusena üldises korras.

Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse Eelnõude Infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks teistele ministeeriumidele.

Kristina Kallas
minister